

1 Bodové a intervalové rozdělení četností

Bodové rozdělení četností

Příklad 1.1. Načtete soubor znamky.txt. Znakům X, Y, Z vytvořte návěští (X - známka z matematiky, Y - známka z angličtiny, Z - pohlaví studenta). Popište, co znamenají jednotlivé varianty (u znaků X a Y: 1 - výborně, 2 - chvalitebně, 3 - dobře, 4 - neprospěl, u znaku Z: 0 - žena, 1 - muž).

```
##      matematika  anglictina  pohlavi
## 1  chvalitebne  chvalitebne   zena
## 2     vyborne     dobre      muz
## 3 nedostatecne     dobre      muz
## 4     vyborne     vyborne     zena
```

Příklad 1.2. Vytvořte

- variační řadu známek z matematiky a známek z angličtiny;
- sloupkový diagram absolutních četností znaků X=Matematika a Y=Angličtina;
- polygon absolutních četností znaků X=Matematika a Y=Angličtina.

a) Variační řada známek z matematiky

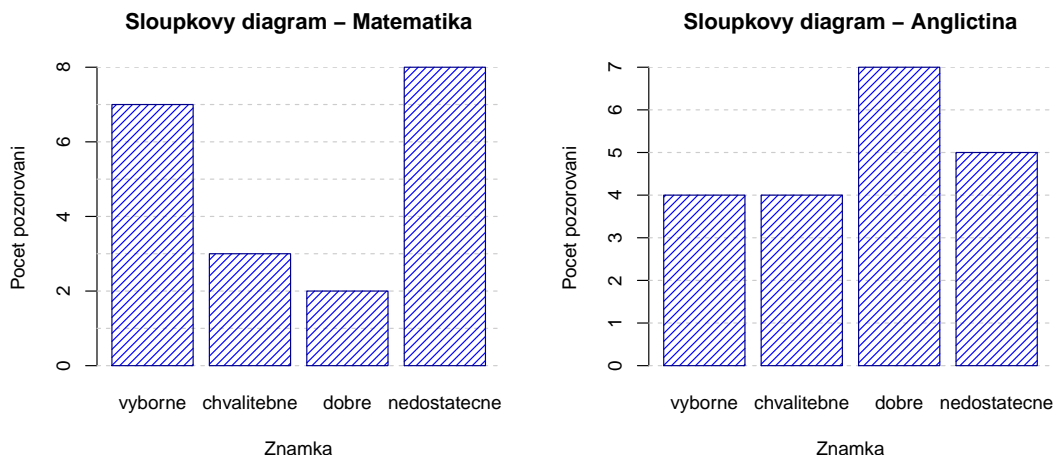
```
##      nj  Nj  pj  Fj
## vyborne    7  7  0.35  0.35
## chvalitebne 3 10  0.15  0.50
## dobre      2 12  0.10  0.60
## nedostatecne 8 20  0.40  1.00
```

Variační řadu můžeme také získat použitím funkce `variacni_rada(X, nazvy)`, která je naprogramovaná ve skriptu AS-funkce.

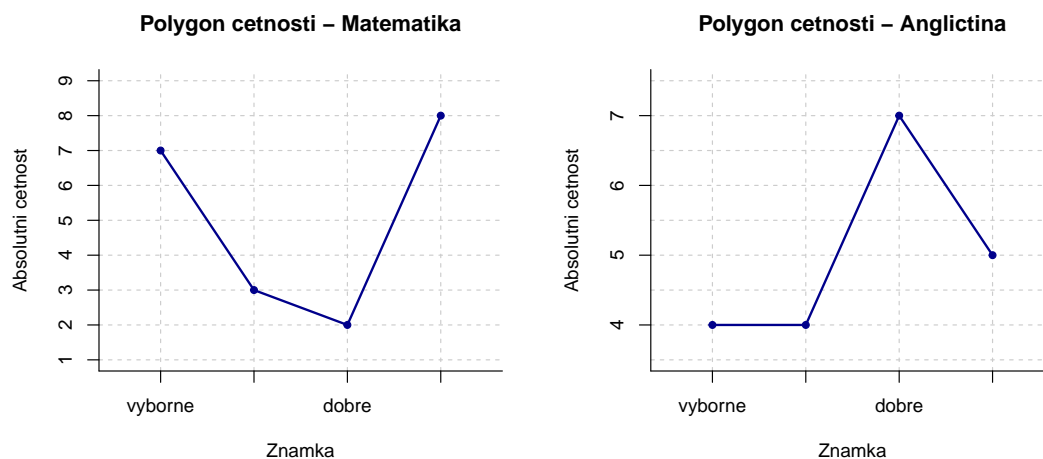
Variační řada známek z angličtiny

```
##      nj  Nj  pj  Fj
## vyborne    4  4  0.20  0.20
## chvalitebne 4  8  0.20  0.40
## dobre      7 15  0.35  0.75
## nedostatecne 5 20  0.25  1.00
```

b) Sloupkový diagram absolutních četností znaků X=Matematika a Y=Angličtina

c) Polygon četností

Příklad 1.3. Vytvořte variační řady známek z matematiky a angličtiny pouze

- a) pro ženy,
- b) pro muže.

a) Variační řada známek z matematiky pro ženy

```
##          nj  Nj  pj  Fj
## vyborne    5   5 0.5 0.5
## chvalitebne 2   7 0.2 0.7
## dobre      1   8 0.1 0.8
## nedostatecne 2  10 0.2 1.0
```

Variační řada známek z angličtiny pro ženy

```
##          nj  Nj  pj  Fj
## vyborne    4   4 0.4 0.4
## chvalitebne 2   6 0.2 0.6
## dobre      1   7 0.1 0.7
## nedostatecne 3  10 0.3 1.0
```

Příklad 1.4. Nadále budeme pracovat s celým datovým souborem. Vytvoříme kontingenční tabulku simultánních absolutních četností znaků X a Y.

```
##          vyborne chvalitebne dobre nedostatecne suma
## vyborne          4           1     2           0     7
## chvalitebne      0           2     1           0     3
## dobre            0           0     1           1     2
## nedostatecne     0           1     3           4     8
## suma             4           4     7           5    20
```

Vidíme, že ve výběrovém souboru byli 4 studenti, kteří měli z obou předmětů "výborně", jeden student, který měl z matematiky "výborně" a z angličtiny "chvalitebně" atd. až 4 studenti, kteří z obou předmětů neprospěli.

Příklad 1.5. Vytvořte kontingenční tabulku řádkově a sloupcově podmíněných relativních četností znaků X=Matematika a Y=Angličtina.

```
##          anglictina
## matematika  vyborne chvalitebne dobre nedostatecne
##  vyborne    0.571    0.143 0.286    0.000
##  chvalitebne 0.000    0.667 0.333    0.000
##  dobre       0.000    0.000 0.500    0.500
##  nedostatecne 0.000    0.125 0.375    0.500
```

Interpretace např. 2. sloupce ve 4. řádku: V souboru bylo 8 studentů, kteří neprospěli z matematiky. Mezi nimi byl jeden, který měl chvalitebně z angličtiny, což představuje $1/8 = 12.5\%$.

```
##          anglictina
## matematika  vyborne chvalitebne dobre nedostatecne
##  vyborne    1.000    0.250 0.286    0.000
##  chvalitebne 0.000    0.500 0.143    0.000
##  dobre       0.000    0.000 0.143    0.200
##  nedostatecne 0.000    0.250 0.429    0.800
```

Interpretace např. 4. řádku ve 2. sloupci: V souboru byli 4 studenti, kteří měli chvalitebně z angličtiny. Mezi nimi byl jeden, který neprospěl z matematiky, což představuje $1/4 = 25\%$.

Intervalové rozdělení četností

Práci s intervalovým rozdělením četností si ukážeme na datovém souboru lebky.txt.

Popis datového souboru: Máme k dispozici údaje o rozměrech lebek staroegyptské populace. Jedná se o 216 mužů a 109 žen. Znak X ... největší délka mozkovny v mm (tj. přímá vzdálenost kranio-metrických bodů glabella a opisthocranion) Znak Y ... největší šířka mozkovny v mm (tj. přímá vzdálenost kranio-metrických bodů euryon dx a euryon sin) Znak Z ... pohlaví osoby (1-muž, 0-žena)

Příklad 1.6. Načtete soubor lebky.txt. Podle Sturgersova pravidla najděte optimální počet třídících intervalů pro znaky X a Y a vhodně stanovte meze třídících intervalů

a) pro muže,

b) pro ženy.

```
##  delka sirka pohlavi
## 1   188   145   muz
## 2   172   139   muz
## 3   176   138   muz
## 4   184   128   muz
## 5   183   139   muz
## 6   177   143   muz
## [1] 9
```

a) Protože mužů je 216, podle Sturgersova pravidla je optimální počet třídících intervalů 9. Musíme zjistit minimum a maximum, abychom vhodně stanovili meze třídících intervalů:

```
## [1] 164 199
## [1] 35
## [1] 4
```

Pro znak $X = \text{Délka lebky}$ je minimum 164 a maximum 199, rozsah těchto hodnot je 35 a ideální délka jednoho třídícího intervalu vyšla jako $\frac{199-164}{9} \approx 4$. Jeví se vhodné dolní mez prvního třídícího intervalu zvolit 163, horní mez posledního třídícího intervalu 199. Celkem třídící intervaly pro znak X budou: $(163, 167)$, $(167, 171)$, \dots , $(195, 199)$.

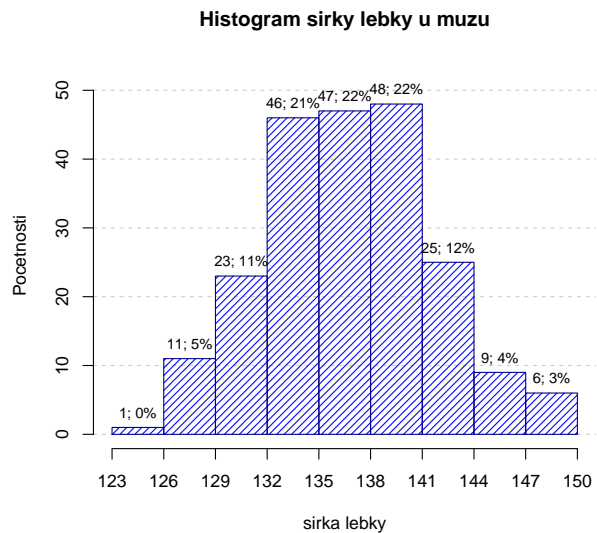
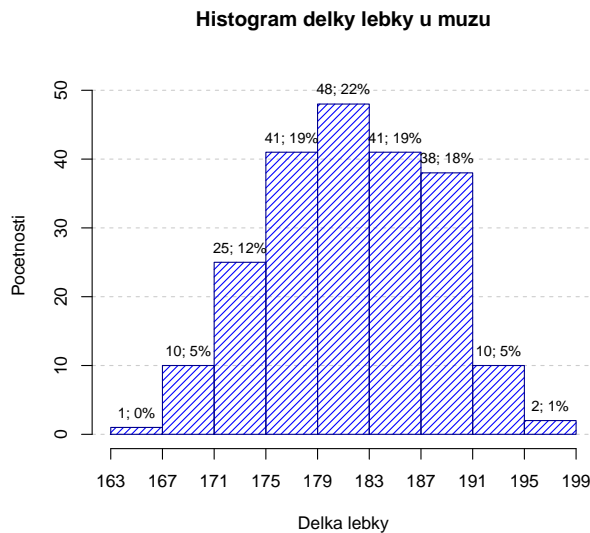
```
## [1] 124 149
## [1] 25
## [1] 3
```

Pro znak $Y = \text{šířka lebky}$ je minimum 124 a maximum 149, rozsah těchto hodnot je 25 a ideální délka jednoho třídícího intervalu vyšla jako $\frac{149-124}{9} \approx 3$. Jeví se vhodné dolní mez prvního třídícího intervalu zvolit 123, horní mez posledního třídícího intervalu 150. Celkem třídící intervaly pro znak X budou: $(123, 126)$, $(126, 129)$, \dots , $(147, 150)$.

- b) Protože žen je 109, podle Sturgersova pravidla je optimální počet třídících intervalů 8. Postup je analogický jako u mužů. Přesný tvar třídících intervalů pro ženy viz Sběrka příkladů k předmětu Aplikovaná statistika.

Příklad 1.7. Vytvořte histogram pro X a pro Y (s uvedenými absolutními a relativními četnostmi jednotlivých třídících intervalů)

- a) pro muže,
 b) pro ženy.
 a) Histogram pro muže

- b) Histogram pro ženy

Postup je analogický jako u mužů. Přesný tvar histogramů pro ženy viz Sběrka příkladů k předmětu Aplikovaná statistika.